



RIKSFÖRENINGEN FÖR SKOLSKÖTERSKOR
SEKTION I SVENSK SJKSKÖTERSKEFÖRENING

Mottagare:

Östersund 2025-08-25

Justitiedepartementet

ju.remissvar@regeringskansliet.se

ju.L5@regeringskansliet.se

Remissvar avseende SOU 2025:59 Stärkt lagstiftning mot hedersrelaterat våld och förtryck

Riksföreningen för skolsköterskor har tagit del av betänkandet *Stärkt lagstiftning mot hedersrelaterat våld och förtryck (SOU 2025:59)*. Vi ser positivt på utredningens ambition att stärka det rättsliga skyddet mot hedersrelaterat våld, särskilt med tanke på att det ofta är barn och unga som drabbas och att detta sker i det dolda.

Vi välkomnar förslaget att kriminalisera både försök till och genomförda äktenskapsresor, särskilt när barn är inblandade. Det är viktigt att kunna agera redan innan ett barn lämnar Sverige, inte minst utifrån skolans perspektiv där oro ofta uppstår inför lov och planerade utlandsresor. Vi stödjer också skärpningen av straffen för barnäktenskapsbrott, äktenskapstvång och äktenskapsresebrott då det markerar tydligt allvaret i dessa handlingar.

Utredningens fokus på att skydda barn ligger i linje med skolsköterskans uppdrag. Vi vill särskilt lyfta vikten av att barns rätt till självbestämmande, integritet och trygghet garanteras, både i lagstiftningen och i det praktiska arbetet. Detta är extra viktigt för barn som lever i dubbla beroendeförhållanden, till exempel hbtqi-personer, barn med funktionsnedsättning eller barn som växer upp i familjer med starka hedersnormer. Dessa barn är ofta särskilt sårbara och behöver tidigt stöd och skydd.

Skolan är en viktig arena där barn och unga tillbringar en stor del av sin tid. Här finns goda möjligheter att bygga relationer, skapa tillit och uppmärksamma signaler på utsatthet. Därför är det avgörande att skolpersonal har tydliga riktlinjer att utgå ifrån när det gäller hedersrelaterat våld och förtryck. Lika viktigt är det att skolans personal får tillgång till rätt kompetens.

För att lagändringarna verkligen ska få effekt krävs satsningar på förebyggande arbete, inte minst inom elevhälsan, där vi vet att det är genom tidiga insatser flest barn kan fångas upp. Vi ser ett stort behov av kompetensutveckling i skolan med fokus på heder, normer, barns rättigheter och hur dessa frågor kan identifieras och hanteras. Skolan bör också erbjuda utbildning direkt till elever om heder och förtryck, så att barn själva får kunskap och stöd att agera. Även samverkan mellan skola, socialtjänst och vårdnadshavare är avgörande genom dialog, utbildning och gemensamt ansvar.

När det gäller förslaget om att tillåta hemliga tvångsmedel i utredningar om barnäktenskap och äktenskapstvång, ser vi att det kan vara motiverat. Den här typen av brott sker ofta i slutna sammanhang och kan vara svåra att upptäcka. Samtidigt vill vi betona vikten av att hitta en balans mellan barns rätt till skydd och deras rätt till privatliv. Ur ett elevhälsoperspektiv är det avgörande att barn och unga känner fortsatt tillit till skolans stödjande funktion.

Vi vill också lyfta att många elever i grundskolan och gymnasiet har erfarenhet av äktenskap inom familjen som ingåtts utomlands. Otydliga regler kring erkännande skapar osäkerhet både för barnen själva och för yrkesverksamma. Ett tydligare erkännandeförbud kan bidra till att motverka normalisering av barnäktenskap.

Sammanfattningsvis välkomnar vi lagförslagen och ser dem som viktiga steg i rätt riktning. För att barn och unga ska få det skydd de har rätt till enligt barnkonventionen, behöver lagstiftningen följas upp med tydlig information, praktiskt stöd till skolor, och långsiktiga satsningar på kompetens. Då skapas bättre möjligheter att både förebygga och agera mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Maria Göransdotter Hammar

Åsa Råhlén

Ordförande

Ledamot

Riksföreningen för skolsköterskor

Riksföreningen för skolsköterskor

Camilla Collan

Ledamot

Riksföreningen för skolsköterskor